

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

WARSZAWA

PRZEGLĄD MIESIĘCZNY

Nr. 6

CZERWIEC 1931

ROK VI.

POŁOŻENIE GOSPODARCZE W MAJU 1931 R.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

W związku z nieznacznym ożywieniem sezonowym w niektórych gałęziach gospodarczych zapotrzebowanie pieniężne na cele obrotowe w maju wzrosło. Ponieważ banki wskutek zmniejszenia się wkładów zmuszone były do ograniczenia swej działalności kredytowej, zwiększył się nacisk na rynek pieniężny, oddziałując niekorzystnie na stan wkładów w bankach oraz na obroty na giełdach papierów wartościowych i kształtowanie się kursów papierów. Dzięki ostrożnej polityce kredytowej płynność banków utrzymuje się na zadawalającym poziomie. Banki państwowe wykazały dalsze zwiększenie działalności kredytowej. Stan wkładów w instytucjach oszczędnościowych wzrastał w dalszym ciągu.

Nacisk na rynek pieniężny pochodził w dużej mierze nadal ze strony rolnictwa, które zwykle w czasie wiosennych prac rolnych i w okresie przednowkowym wykazuje największe zapotrzebowanie kredytowe w ciągu roku. Urzymująca się również w maju poprawa cen zbóż, wobec wyprzedania zapasów i małych skutków tego obrotów ziemiopłodami nie mogła przyczynić się do znaczniejszego polepszenia ogólnej sytuacji rolnictwa, tembardziej, że warunki zbytu artykułów hodowli rolniczej są mało pomyślne.

W górnictwie węglowym nastąpił sezonowy spadek zatrudnienia, spowodowany zmniejszeniem się zapotrzebowania węgla w kraju. Eksport węgla natomiast znacznie się powiększył. Położenie kopalnictwa naftowego pozostało bez większych zmian, wytwórczość przemysłu rafineryjnego wskutek sezonowego spadku sprzedaży przetworów naftowych w kraju i pogorszenie warunków eksportowych była mniejsza. Stan zatrudnienia hutnictwa żelaznego, dzięki powiększeniu zbytu w kraju i uzyskaniu nowych dostaw zagranicznych poprawił się. Wskutek dalszej niżki cen cynku, huty polskie ograniczyły w r. b. wytwórczość tego metalu.

Przemysł włókienniczy w okręgu łódzkim utrzymał stan zatrudnienia z poprzedniego okresu, zbył wyrobów był jednak mniejszy. W fabrykach bielskich i białostockich natomiast obroty tkaninami się zwiększyły. Położenie przemysłu metalowo-maszynowego i drzewnego pozostało nadal niepomyślnie. Stan zatrudnienia innych działów przemysłu przetwórczego utrzymał się bez większych zmian na poprzednim niskim poziomie. Zbył cukru w kraju był większy, eksport natomiast się obniżył. W sprzedaży nawozów sztucznych panował spokój międzysezonowy. W związku z ograniczonym ruchem inwestycyjno-budowlanym przemysł mineralny był słabo zatrudniony.

Obroty w handlu na rynku wewnętrznym w

niektórych działach sezonowych nieco się ożywiły, naogół jednak utrzymały się na poziomie z kwietnia. W handlu towarowym z zagranicą nastąpił spadek wartości importu przy utrzymaniu eksportu prawie na niezmiennym poziomie dzięki czemu czynne saldo bilansu handlowego się zwiększyło.

Liczba bezrobotnych wykazała dalszy spadek, choć słabszy niż w ciągu tego samego okresu roku ubiegłego. Ruch zniżkowy płac nie przybrał w maju większych rozmiarów.

RYNEK PIENIĘŻNY

Pieniądz i kredyt. Na międzynarodowych rynkach pieniężnych zaznaczył się w maju dalszy wzrost płynności gotówkowej pod wpływem kurczenia się obrotów gospodarczych. Zwiększona podaź pieniądza krótkoterminowego doprowadziła do obniżenia oficjalnej stopy dyskontowej w New Yorku (dn. 6 maja) z 2 do $1\frac{1}{2}\%$, w Londynie (13.5) z 3 do $2\frac{1}{2}\%$ oraz w Amsterdamie (15.5) z $2\frac{1}{2}\%$ do 2% . W New Yorku pieniądz dzienny notowano po 1% , zaś stopa dyskontowa dla pierwszorzędných akceptów bankowych została obniżona do $\frac{7}{8}\%$. W Londynie za pieniądz dzienny płacono $1\frac{1}{2}\%$, a stopa w dyskoncie prywatnym obniżyła się do $2\frac{1}{16}\%$. W Paryżu pieniądz dzienny często nie znajdował odbiorców nawet przy stopie 1% , przyczem stopa w dyskoncie prywatnym również obniżyła się z $1\frac{1}{8}\%$ do 1% . Natomiast na rynku berlińskim dały się odczuć ujemne skutki ostatnich wydarzeń politycznych w postaci wycofywania lokat przez banki francuskie i amerykańskie, wobec czego stopa dla pieniądza dziennego utrzymywała się tam na poziomie $4 - 5\frac{1}{2}\%$ zaś w dyskoncie prywatnym $4\frac{5}{8}\% - 4\frac{3}{4}\%$. Wycofywanie lokat zagranicznych dało się zauważyć również na rynkach środkowo-europejskich w związku z trudnościami finansowymi Austriackiego Zakładu Kredytowego dla Handlu i Przemysłu. Wydarzenia te wywołując odpływ rezerw walutowych z banków emisyjnych, spowodowały podwyższenie oficjalnej stopy dyskontowej w Austrii z 5 na 6% (6.6) a później na $7\frac{1}{2}\%$ (15.6), w Niemczech z 5 na 7% (13.6) oraz na Węgrzech z $5\frac{1}{2}\%$ na 7% (15.6). Na rynkach dewizowych wzmocnił się kurs funta i franka francuskiego, zwłaszcza w stosunku do Berlina, gdzie obie te dewizy osiągnęły pod koniec miesiąca punkt wywozowy złota.

Na giełdach papierów wartościowych panowała silna zniżka kursów akcji. Na giełdzie nowojorskiej i londyńskiej poniosły straty również obligacje pożyczek zagranicznych, podczas gdy zainteresowanie pierwszorzędnymi pożyczkami krajowymi wzrosło. Z ważniejszych operacji emisyjnych w okresie sprawozdawczym należy wymienić zaciągnięcie przez rząd jugosłowiański 7% pożyczki stabilizacyjnej w kwocie 1.025 milj.

fr. fr.; przeszło połowa pożyczki została ulokowana na rynku francuskim po kursie emisyjnym $87\frac{1}{2}\%$, reszta zaś w Szwajcarii, Holandji, Szwecji, Czechosłowacji i Jugosławji.

Na polskim rynku pieniężnym wzrosło zapotrzebowanie gotówki na cele obrotowe w związku z sezonowem ożywieniem w niektórych gałęziach przemysłu i handlu. To zapotrzebowanie nie znajdowało jednak dostatecznego pokrycia na rynku, gdyż banki były zmuszone do ograniczenia swej działalności kredytowej wskutek trwającego nadal odpływu wkładów; w tych warunkach nacisk na rynek pieniężny nie wyraził się we wzroście kredytów bankowych, lecz przybrał formę wycofywania lokat i wkładów, wywierając również ujemny wpływ na kształtowanie się kursów papierów wartościowych. Odpływ wkładów z banków prywatnych w maju był poza to spowodowany wypadkami na sąsiednich rynkach zagranicznych: zwłaszcza załamanie się Austriackiego Zakładu Kredytowego pociągnęło za sobą wycofywanie wkładów z niektórych banków związanych z kapitałami zagranicznymi i częściowe przenoszenie tych wkładów bądź do banków państwowych bądź do kas oszczędności: część tych wkładów zostaje jednakże wycofana z rynku kapitałów, ulegając tezauryzacji. Licząc się z obecnymi nastrojami publiczności i sytuacją na rynku, banki prywatne niechętnie przyjmowały wkłady à vista, zwłaszcza dolarowe, wzgl. przyjmowały je bezprocentowo ze względu na trudności odpowiedniego ich sfruktyfikowania. Obroty w bankach naogół ożywiły się: żywszy ruch zapanował szczególnie w dziale akredytyw towarowych i kredytów na zastaw towarów, natomiast operacje dyskontowe znajdowały się nadal w zastoju, gdyż banki ograniczały się niemal wyłącznie do odnawiania udzielonych dotąd kredytów w całości, bądź za częściową spłatą.

Wyplacalność kredytobiorców naogół nie uległa poprawie: wprawdzie w niektórych okręgach przemysłowo-handlowych zaznaczył się spadek protestów wekslowych, jednak w okręgach rolniczych protesty nadal wzrastają. W Banku Polskim odsetek weksli zaprotestowanych w maju w stosunku do płatnych zmniejszył się, wynosząc 4.55% wobec 5.14% w kwietniu r. b. i 6.07% w maju ub. r.

Działalność kredytowa Banku Polskiego w maju utrzymała się w granicach z miesiąca poprzedniego. Mianowicie portfel wekslowy zmniejszył się o 2.9 milj. do kwoty 541.2 milj. zł., zaś pożyczki lombardowe wzrosły o 1.4 milj. do 76.7 milj. zł., wobec czego łączny stan kredytów obniżył się w porównaniu z kwietniem zaledwie o 1.5 milj. zł. Przy spadku ogólnego portfela wekslowego zwiększył się portfel weksli rolniczych z terminem płatności ponad trzy miesiące o 4 milj. do 58.4 milj. zł. Kredyt na rejestrowy za-

staw rolniczy zmniejszył się wskutek spłat o 6.6 milj. do 15 milj. zł., kredyt siewny o 0.5 milj. do 14.1 milj. zł., natomiast stan wykorzystanego kredytu wiosennego zwiększył się w ciągu maja do 3.2 milj. zł. Zapas walut i dewiz (zaliczonych i niezaliczonych do pokrycia) zwiększył się o 10.8 milj. do sumy 355.5 milj. zł.; równocześnie rachunki żyrowe wzrosły o 20.1 milj. do 184.2 milj. zł. (z czego 29.4 milj. zł. przypada na rachunki Skarbu Państwa), wskutek czego obieg banknotów w dalszym ciągu zmniejszył się o 36.5 milj. do 1.222.4 milj. zł. Wobec wzrostu zapasu dewiz i zmniejszenia się obiegu banknotów uległo poprawie pokrycie obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku: mianowicie stosunek procentowy pokrycia wyłącznie złotem wynosił w końcu miesiąca sprawozdawczego 39.72% (9.72% ponad pokrycie statutowe), zaś pokrycia kruszcowo-walutowego 57.67% (17.67% ponad pokrycie statutowe).

Całkowity obieg pieniężny zmniejszył się w maju o 38.1 milj. zł. do sumy 1.459.1 milj. zł.; z tej sumy przypada na bilety Banku Polskiego 1.222.4 milj., na bilon 234.2 milj. i na bilety Skarbu Państwa 2.5 milj. zł.

W bankach prywatnych nastąpił w kwietniu dość silny spadek operacyj biernych i czynnych. Bilans łączny wszystkich banków w Polsce (zestawiony przez Komisarjat Bankowy Ministerstwa Skarbu) wykazuje zmniejszenie się wkładów terminowych i oszczędnościowych o 30.6 milj. do 574.1 milj. zł. oraz bezterminowych o 18.1 milj. zł. do 499.4 milj. zł. Kredyty krótkoterminowe zmniejszyły się ogółem o 51 milj. do sumy 1.753.4 milj. zł., przy czym redukcji uległ zarówno kredyt dyskontowy jak i w rachunkach bieżących. Wobec spadku kredytów banki w dalszym ciągu ograniczały redyskonto weksli, które obniżyło się o 13.8 milj. do kwoty 273.1 milj. zł. Zadłużenie wobec banków zagranicznych („banki Nostro zagraniczne“) zmniejszyło się o 3 milj. do 347 milj. zł. W maju odpływ wkładów trwał nadal; zwłaszcza w Małopolsce i na Śląsku pod wpływem wspomnianych wypadków wiedeńskich dało się zauważyć silniejsze wycofywanie wkładów z niektórych banków. Na Pomorzu zawiesił wypłaty Bank M. Stadthagen S. A. w Bydgoszczy (kapitał zakładowy 1 milj. zł.); bank ten miał jednak czysto lokalny zasięg działania, tak, iż jego załamanie się nie wywarło większego wpływu na stosunki gospodarcze nawet w okręgu pomorskim.

Działalność kredytowa banków państwowych wykazuje w maju dalszy wzrost. W Banku Gospodarstwa Krajowego kredyty gotówkowe zwiększyły się o 4.9 milj. do 1.015.1 milj. zł., zaś pożyczki emisyjne (w listach zastawnych i obligacjach) o 4.1 milj. do 760 milj. zł.

W Państwowym Banku Rolnym stan kredytów gotówkowych zwiększył się o 8 milj. do

618.7 milj. zł., zaś pożyczek emisyjnych (w listach zastawnych i obligacjach meljoracyjnych) zmniejszył się znacznie do 329.7 milj. zł., wskutek tego, że suma amortyzacji przewyższyła w maju sumę nowowydanych pożyczek. Wkłady i lokaty zwiększyły się o 3.3 milj. do wysokości 153.9 milj. zł. Stan funduszy administrowanych wzrósł o 1.1 milj. do 408.9 milj. zł.

Wkłady oszczędnościowe w instytucjach oszczędnościowych wykazały w maju dalszy wzrost W P. K. O. wkłady na książeczki oszczędnościowe wzrosły o 10 milj. i wynosiły na koniec maja łącznie z wkładami zwaloryzowanymi 304.5 milj. zł. W komunalnych kasach oszczędności wkłady oszczędnościowe wzrosły w kwietniu o 8 milj., osiągając z końcem tego miesiąca sumę 550 milj. zł.

Dewizy. Na rynku dewizowym panowała w maju tendencja niejednolita przy silniejszym zapotrzebowaniu niektórych walut, wywołanem m. in. importem sezonowych artykułów z zagranicy i kształtowaniem się kursów na międzynarodowych giełdach. W porównaniu z miesiącem poprzednim niżej były notowane przekazy na Amsterdam, Londyn, Wiedeń i Medjolan, natomiast większą poprawę kursu wykazały franki szwajcarskie. Popyt na banknoty dolarowe był naogół niewielki. Kurs oficjalny dolarów gotówkowych obniżył się z początkiem maja do 8.90 $\frac{1}{2}$, zaś w drugiej połowie miesiąca zwyżkował do 8.91 $\frac{1}{2}$ i na tym poziomie utrzymał się do końca maja; w notowaniach nieoficjalnych zwyżkował przejściowo do 8.9225, przy końcu miesiąca obniżył się do 8.916. Czeki na New York notowano w końcu maja po kursie 8.912.

Z początkiem czerwca wzrosło silnie zapotrzebowanie dolarów gotówkowych w związku ze zwyżką kursu dolara na giełdzie berlińskiej, wobec czego dla przeciwdziałania odpływowi tej waluty na rynek niemiecki zaszła konieczność podniesienia kursu banknotów dolarowych do 8.95 przy niezmienionym kursie wypłaty telegraficznej i czeków na New York.

Papiery wartościowe. Na rynku papierów procentowych panowała w okresie sprawozdawczym niekorzystna tendencja kursowa przy zmniejszonych obrotach. Kursy pożyczek państwowych kształtowały się zniżkowo. W porównaniu z notowaniami końcowymi miesiąca poprzedniego obniżyły się: 5% pożyczka konwersyjna (z 48.75 do 48), 5% kolejowa (z 46 do 45.75), 6% dolarowa (z 73 do 72.5), 7% stabilizacyjna (z 83 do 77.5), 4% inwestycyjna (serje z 92.5 do 86, sztuki z 88 do 82) i 3% budowlana (45.35 do 38). Poprawę wykazała tylko 10% pożyczka kolejowa (ze 105 do 105.25). Niekorzystnie kształtowały się szczególnie pożyczki premjowe. Znaczniejsza zniżka 7% pożyczki sta-

bilizacyjnej tłumaczy się spadkiem jej kursu na giełdzie nowojorskiej, gdzie kursy niemal wszystkich pożyczek zagranicznych kształtowały się w maju niekorzystnie.

Zainteresowanie listami zastawnymi instytucji prywatnych było nieco większe, to też kursy tych papierów utrzymały się na ogół na poziomie z poprzedniego miesiąca; listy zastawne miejskich towarzystw kredytowych zdołały nawet uzyskać pewną poprawę kursów. Kursy listów zastawnych i obligacji banków państwowych pozostały niezmiennione.

Na rynku akcyjnym panował nadal brak zainteresowania, wskutek czego większość papierów poniosła znów dotkliwie straty kursowe. Obroty koncentrowały się głównie w dziale akcji bankowych, z pośród których Bank Polski obniżył się ze 126 do 123, Bank Handlowy ze 108 do 100, zaś Bank Zachodni zwyżkował z 60 do 62.5. W dziale metalurgicznym obroty były wyjątkowo słabe, przyczem niemal wszystkie notowane akcje poniosły straty (Lilpop z 21.25 do 16.75. Ostrowiec z 39.75 do 36.75, Starachowice z 11 do 8.75, Modrzejów z 6.75 do 5.50). W dziale elektrycznym notowane były jedynie akcje Siły i Światła po kursie niższym (z 50 do 40.5). Z akcji cukrowych największa ilość transakcyj przypadła na Warszawskie Tow. Fabryk Cukru, które obniżyły się z 28 do 23. Z akcji cementowych poszukiwana była Wysoka po kursie 110 zł. W innych działach obroty były znikome.

Na giełdach prowincjonalnych interesowano się głównie papierami procentowymi. W Poznaniu poprawił się nieco kurs akcji Cegielskiego (z 35 do 37) oraz Dr. May'a (z 22 do 27). 6% listy żytnie Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego obniżyły się z 19 do 17.75 zł. za 1 ctr. metr., zaś 8% listy zastawne dolarowe z 91½ do 90. We Lwowie poprawił się kurs Cukrowni w Chodorowie (ze 115 do 117.5).

Budżet Państwa. Dochody Skarbu Państwa wyniosły w maju 199.6 milj. zł. wykazując w porównaniu z kwietniem b. r. spadek o 29.5 milj. zł. Wydatki obniżyły się o 38.5 milj. zł. wynosząc 211.7 milj. zł., wobec czego maj wykazał przewyżkę wydatków nad dochodami w wysokości 12.1 milj. zł. (w kwietniu 21.1 milj. zł.). Dochody zmniejszyły się w dziale wpływów z przedsiębiorstw, z ceł, niewyodrębnionych dochodów administracyjnych (o 32.8 milj. zł.), natomiast wzrosły wpływy z danin publicznych (o 5.2 milj.) oraz monopolów (o 2.7 milj.).

Od początku bieżącego roku budżetowego (kwiecień-maj) dochody Państwa wynosiły 428.7 milj. a wydatki 461.9 milj. zł.; w tym samym okresie poprzedniego roku budżetowego dochody wynosiły 467.2 milj., zaś wydatki 465.0 milj. zł.

ROLNICTWO

Poprawa cen zbóż w Polsce utrzymała się również w maju, ze względu jednak na okres przednówkowy, w którym obroty wskutek niewielkich już zapasów ziemiopłodów u rolników są małe, nie przyniosła większej zmiany sytuacji finansowej rolnictwa. Wskutek niskich cen i ograniczonych możliwości eksportowych dla artykułów hodowlanych w trudnym położeniu znajdują się również te gospodarstwa, które w okresie niskich cen ziemiopłodów silnie rozwinęły gospodarkę hodowlaną, szczególnie bydła i trzody.

Troska, jaką rząd otacza rolnictwo, znalazła wyraz w powołanej, podobnie jak w ubiegłym roku, w dniach 16 i 18 czerwca Konferencji Rolniczej w Warszawie z udziałem Ministerstwa Rolnictwa i przedstawicieli sfer rolniczych Polski. Konferencja ta miała za zadanie ocenę praktycznych wyników polityki gospodarczej stosowanej wobec rolnictwa w roku ubiegłym oraz ustalenie zasad polityki rolnej w bieżącym roku gospodarczym, zmierzających do przywrócenia zachwianej ostatnio opłacalności produkcji rolniczej.

Ziemiopłody. Zboża. Ceny zbóż w Europie po lekkiej wyżycie w kwietniu wykazały w maju tendencję niejednorodną. Ceny pszenicy i jęczmienia nieco zwyżkowały, ceny żyta i owsa na ogół nieznacznie się podniosły. Na rynkach amerykańskich cena pszenicy pozostała w maju bez większych zmian, ceny żyta i owsa były mocniejsze.

W Polsce ceny zbóż miały tendencję niejednorodną. Ceny pszenicy po przejściowej niżce w pierwszej połowie maja, powróciły w końcu miesiąca na ogół do stanu z końca kwietnia. Również ceny żyta w pierwszej połowie miesiąca nieco się obniżyły, w końcu maja natomiast wykazały zwyżkę. Ceny owsa zwyżkowały powyżej poziomu z kwietnia. Jęczmień rzadko notowany utrzymał na ogół poprzednie notowania. Obroty zbożem były niewielkie, chociaż podaż w porównaniu z kwietniem nieco się zwiększyła.

Spadek wywozu zbóż z Polski, zaznaczający się od lutego b. r. przybrał w maju znacznie większe rozmiary. Eksport czterech głównych zbóż osiągnął bowiem w ostatnim miesiącu 11.687 tonn, czyli obniżył się do trzeciej części wywozu z kwietnia (32.684 tonn). Wywóz pszenicy i owsa zmniejszył się prawie o połowę, jeszcze silniej obniżył się eksport żyta. Za pierwsze 10 miesięcy b. r. gospodarczego (sierpień — maj) obroty zagraniczne w zakresie 4 głównych zbóż i mąki przedstawiały się następująco (w tonnach):

	Przywóz		Wywóz	
	1930/31	1929/30	1930/31	1929/30
Pszenica	2.186	10.975	73.274	10.054
Żyto	16	806	264.605	282.116
Jęczmień	36	112	126.107	250.238
Owies	6	2.903	6.073	66.077
Mąka pszenna i żytnia *)	1.406		87.229	14.581

Warunki atmosferyczne były naogół korzystne dla wegetacji roślinnej. Wprawdzie w drugiej połowie maja upalna pogoda i brak dostatecznej ilości opadów deszczowych dał się ujemnie odczuć w okolicach piaszczystych, ogólny jednak stan zasiewów w początkach czerwca, w porównaniu z kwietniem, poprawił się. Według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego stan zasiewów w ostatnim czasie przedstawiał się następująco (w stopniach kwalifikacyjnych: 5 — wyborowy, 4 — dobry, 3 — średni, 2 — mierny):

	5 VI 1931	15 V 1931	5 VI 1930
Pszenica ozima	3,4	3,2	4,1
„ jara .	3,3	3,2	3,6
Żyto ozime . .	2,9	2,8	4,0
Jęczmień jary .	3,3	3,2	3,5
Owies	3,3	3,2	3,5

Prace wiosenne na roli zakończone zostały już w całej Polsce. W połowie miesiąca zakończono sadzenie ziemniaków.

Rośliny strączkowe. Wywóz strączkowych w maju był mniejszy niż w miesiącu poprzednim. Wysłano bowiem zagranicę grochu 975 tonn wartości 395 tys. zł. wobec 1.130 tonn wartości 406 tys. zł. w kwietniu, fasoli 481 tonn wartości 207 tys. zł. wobec 664 tonn wartości 320 tys. zł. w miesiącu poprzednim.

Inwentarz żywy. Na krajowych targach bydła panowała w początku maja tendencja wyżkowa. W końcu miesiąca jednak ceny uległy pewnemu osłabieniu.

Wywóz bydła wykazał w maju znaczny spadek, obniżając się do 1.898 sztuk wartości 1.154 tys. zł. wobec 2.516 sztuk wartości 1.538 tys. zł. w miesiącu poprzednim. Spadek wywozu o przeszło 600 sztuk spowodowany został całkowicie zmniejszeniem dowozu bydła polskiego na rynek praski.

Na rynku trzody chlewnej spędy znacznie się zwiększyły w porównaniu z poprzednim miesiącem, ceny jednak zwłaszcza pod koniec miesiąca wykazały silniejszy spadek.

Wysyłka trzody chlewnej zagranicę zwiększyła się w maju. Dowozy na rynek austriacki wynosiły 7,8 tys. sztuk (6,5 tys. sztuk w kwietniu) i na rynek praski 930 sztuk (700 sztuk

*) brak danych.

w kwietniu) tygodniowo. Po lekkiej poprawie w połowie miesiąca ceny zarówno w Wiedniu jak i w Pradze uległy w końcu miesiąca dość silnej obniżce. W maju został podwyższony ruchomy dodatek do cła na importowaną do Czechosłowacji trzodę chlewną z 284 kor. cz. na 308 kor. od 100 kgl. żywej wagi, wskutek czego warunki naszego eksportu do tego kraju doznały dalszego pogorszenia. Wywóz ogólny nierogacizny z Polski zwiększył się w miesiącu sprawozdawczym dość znacznie, osiągając 41.365 sztuk wartości 5.325 tys. zł. wobec 34.557 sztuk wartości 4.740 tys. zł. w kwietniu.

Jednocześnie wzrósł eksport wyrobów mięsnych: wywóz bekonów osiągnął 5,9 tys. tonn wartości 13.3 milj. zł., wobec 4.4 tys. tonn wartości 10.6 milj. zł. w kwietniu.

Masło i jaja. Sytuacja na krajowym rynku masła kształtowała się w maju naogół zadawalająco. Ponieważ podaż masła, szczególnie w pierwszej połowie miesiąca, wskutek braku dostatecznej paszy zielonej była naogół mniejsza niż normalnie w tej porze roku, ceny masła miały tendencję wyżkową i były wyższe od cen otrzymywanych zagranicą. Dopiero po świętach, wskutek większego zaofiarowania, ceny wykazały zniżkę. Na zagranicznych rynkach ceny masła po przejściowej zniżce, spowodowanej zwiększoną podażą masła holenderskiego w początku maja, poprawiły się w następnych tygodniach. Wywóz masła zagranicę zmniejszył się z 820 tonn wartości 3.883 tys. zł. w kwietniu do 641 tonn wartości 2.996 tys. zł. w maju.

Na rynku krajowym dowóz jaj wskutek cieplej pogody był duży co wywołało zniżkę cen; również okres przedświąteczny nie przyniósł spodziewanej poprawy. Na niepomyślną sytuację na zagranicznych rynkach zbytu wpływa w dalszym ciągu między innymi duże zaofiarowanie jaj rosyjskich. Wywóz jaj z Polski w maju w porównaniu z kwietniem ilościowo prawie się podwoił, wynosił bowiem 8.302 tonny wartości 15,9 milj. zł. wobec 4.510 tonn wartości 9,1 milj. zł. w miesiącu poprzednim.

GÓRNICtwo

Węgiel. Wskutek malejącego zapotrzebowania węgla kamiennego na rynku wewnętrznym, wydobycie węgla w maju zmniejszyło się w porównaniu z kwietniem o 231 tys. tonn wynosiło bowiem według tymczasowych danych 2.671 tys. tonn wobec 2.902 tys. w miesiącu poprzednim, utrzymało się jednak na poziomie z maja ub. r. (2.665 tys. tonn). Przeciętne wydobycie na dzień

roboczy zmniejszyło się w porównaniu z kwietniem o 5 tys. tonn do 111 tys. (przy 24 dniach roboczych). Zapasy węgla na zwałach zwiększyły się jednocześnie o 88 tys. w przybliżeniu do 2.007 tys. tonn.

Ogólna wysyłka węgla osiągnęła w maju 2.425 tys. tonn (2.474 tys. w kwietniu), z czego 1.272 tys. tonn przypada na zbył wewnątrz kraju a 1.153 tys. na wywóz zagranicę. Sprzedaż na potrzeby krajowe zmniejszyła się zatem o 100 tys. tonn tak w porównaniu z kwietniem b. r. jak i z majem ub. r. Eksport węgla wykazał natomiast dalszy znaczniejszy wzrost, głównie dzięki zwiększeniu się wysyłki na rynki północne, jak o tem świadczy podział zbytu węgla na poszczególne rynki (w tys. tonn):

	V.1931	IV.1931	V.1930
zbyt ogólny	2.425	2.474	2.310
z tego: zbyt w kraju	1.272	1.373	1.372
eksport	1.153	1.101	938
w tem: Szwecja	229	260	229
Danja	190	123	121
Finlandja	54	36	51
Norwegja	112	59	58
pozostałe kraje			
północne	65	61	61
Gdańsk i węgiel			
okrętowy	72	66	102
Austria	116	152	123
Węgry	13	37	20
Czechosłowacja	58	47	61
Francja	89	104	40
Italia	72	68	25
Belgia	22	26	3
inne kraje	61	62	47

Najsilniej zwiększył się wywóz do Norwegji, Danji i Finlandji, a pozatem w mniejszym stopniu do Gdańska, Czechosłowacji i Italji. Wysyłka do innych krajów, w pierwszym rzędzie do Austrii, była mniejsza. Ceny węgla wywożonego drogą morską miały tendencję niższą i były przeciętnie o sh 0/3 niższe od cen kwietniowych.

Wskutek dalszego wzrostu wywozu węgla z Polski drogą morską przeładunek w portach osiągnął w maju rekordową jak dotąd sumę 906 tys. tonn wobec 814 tys. w kwietniu; z tego na Gdańsk przypada 529 tys. tonn (494 tys. w kwietniu), a na Gdynię 377 tys., t. j. o 57 tys. tonn więcej niż w miesiącu poprzednim.

Nafta. Wydobyte ropy naftowej wynosiło w kwietniu 50.990 tonn czyli o 3.597 tonn mniej niż w marcu. Spadek produkcji, zaznaczający się w najważniejszym zagłębiu w rejonie borysławskim, jest wynikiem wyczerpywania się dowierconych dotąd pokładów ropośnych. Ponieważ

dowiercenia nowych szybów, wskutek głębokiego położenia pokładów naftowych, połączone jest z wielkimi kosztami, ruch wiertniczy wobec niekorzystnej sytuacji na międzynarodowych rynkach naftowych nie wykazuje większego natężenia. Wobec silnej konkurencji na rynkach naftowych i spadku cen przetworów, rafinerje polskie z trudem umieszczają zagranicą nadwyżkę swej produkcji pozostającą po zaspokojeniu zapotrzebowania w kraju. Zapasy wzrastają z miesiąca na miesiąc, co powoduje zaprzestanie eksploatacji kosztowniejszych szybów.

Zatrudnienie przemysłu rafineryjnego osłabło. Zapasy w rafinerjach zwiększyły się na koniec kwietnia do przeszło 236 tys. tonn. W miesiącu tym przerobiono 47.7 tys. tonn ropy czyli o 3.3 tys. mniej niż w marcu wskutek czego wytwórczość produktów naftowych zmniejszyła się o 2.9 tys. tonn do 44.4 tys. tonn. Zbyt przetworów w kraju wynosił 24.2 tys. tonn czyli był mniejszy o 2.9 tys. tonn niż w marcu, obniżyła się bowiem sprzedaż nafty, olejów gazowych, opałowych i smarowych. Sprzedaż benzyny nieznacznie wzrosła, jak zwykle w miesiącach wiosennych, w miarę ożywienia się ruchu samochodowego. Ceny poszczególnych produktów w kraju pozostały bez zmiany. Sytuacja na rynkach zagranicznych była nadal niepomyślna, wskutek czego wywóz wyrobów naftowych zagranicę nie opłacał się. Spowodowało to spadek eksportu w porównaniu z marcem o 1.9 tys. tonn do 14.8 tys. tonn; w szczególności obniżył się wywóz nafty i parafiny, wzrosła natomiast wysyłka benzyny z gazoliną oraz olejów gazowych i smarowych.

W maju odbyło się posiedzenie Syndykatu Przemysłu Naftowego, na którym dyskutowano m. in. projekt nowej umowy kartelowej. Termin obecnie istniejących porozumień upływa dopiero w końcu kwietnia 1933 r., jednak wobec obecnego trudnego położenia przemysłu naftowego przemysłowcy wysuwają konieczność zmian dotychczasowych umów.

HUTNICTWO

Żelazo i stal. Zatrudnienia hutnictwa żelaznego wykazało w maju większą poprawę w porównaniu z miesiącem poprzednim. Dzięki zwiększeniu się zakupów wyrobów żelaznych na potrzeby rynku krajowego i uzyskaniu nowych zamówień zagranicznych wytwórczość hut wzrosła w dziale surówki o 2.7% do 33.7 tys. tonn, w dziale wyrobów walcowanych o 13.5% do 72.2 tys. tonn, najbardziej zaś w dziale stali, gdyż o 20.5% do 104.3 tys. tonn. Produkcja poszczególnych działów była jednak niższa niż w maju ub. r., jak wskazuje następujące zestawienie (za maj dane tymczasowe):

w tys. tonn		Surówka	Stal	Wyroby wałcown.
przec. mies. 1913 r.	. . .	85,9	138,4	99,9
w maju 1930 r.	. . .	40,8	114,1	79,4
w marcu 1931 r.	. . .	37,0	99,3	67,0
w kwietniu "	. . .	32,8	86,6	63,6
w maju "	. . .	33,7	104,3	72,2
w % przec. mies. 1913 r.				
w maju 1930 r.	. . .	47,5	82,4	79,5
w marcu 1931 r.	. . .	43,1	71,8	67,1
w kwietniu "	. . .	38,2	62,5	63,6
w maju "	. . .	39,2	75,4	72,3

Zapotrzebowanie rynku krajowego zwiększyło się z 13.8 tys. tonn w kwietniu do 19.5 tys. tonn w maju b. r. wzrosły bowiem zamówienia tak prywatne jak i rządowe. Zakupy prywatne ze strony handlu hurtowego i przemysłu szczególnie fabryk gwoździ i drutu, wzrosły do 17.9 tys. tonn (13.6 tys. tonn w kwietniu), zlecenia rządowe, które w kwietniu wynosiły zaledwie 200 tonn, osiągnęły 1.6 tys. tonn, utrzymują się więc nadal na poziomie bardzo niskim. Ogólna suma zamówień przydzielonych hutom w przeciągu pierwszych 5 miesięcy b. r. wynosiła 122.7 tys. tonn, z czego 73.2 tys. przypada na zamówienia prywatne a 49.4 tys. na rządowe, gdy analogiczne liczby za ten sam okres r. ub. wynosiły 166.7 tys. tonn, t. j. 112.2 tys. tonn zakupów prywatnych i 54.4 tys. tonn dostaw rządowych.

Wywóz materiałów i wyrobów hutniczych za granicę w maju zwiększył się w ogólnej sumie w porównaniu z kwietniem prawie o 10 tys. do 39 tys. tonn. Prawie dwukrotnie powiększył się wywóz blach żelaznych i stalowych, wzrosły bowiem zamówienia na blachy cienkie z Niemiec i Jugosławji. Zwiększył się również wywóz szyn, żelaza i stali do Rosji, skąd huty polskie otrzymały na rok bieżący około 300 tys. tonn zamówień. Powiększenie eksportu rur spowodowane zostało wzrostem ich wywozu do krajów skandynawskich i południowo-amerykańskich.

Cynk i ołów. Ruch zniżkowy cen cynku, jaki zaznaczył się w kwietniu, po chwilowej stabilizacji w marcu, trwał również w ciągu maja. W ostatnim dniu tego miesiąca notowano na giełdzie londyńskiej £. 9¹⁵/₁₆ za tonnę tego metalu wobec £. 10⁵/₈ przed miesiącem. W czerwcu natomiast następuje powolna zwyżka ceny, która dochodzi do £. 11⁵/₁₆ w dniu 11. 6. b. r. Produkcja cynku surowego w Polsce w maju, w związku z niekorzystną sytuacją w eksporcie, uległa nieznacznemu ograniczeniu do 11.9 tys. tonn (12 tys. tonn w kwietniu). W porównaniu z przeciętną miesięczną w r. ub. zarówno wytwórczość cynku jak i ołowiu była w b. r. mniejsza, jak o tem świadczy poniższe zestawienie (w tys. tonn):

		cynk	ołów
przec. mies. w 1930 r.	14.5	3.4
styczeń 1931 r.	14.8	3.1
lutymaj	" "	13.1	2.5
marzec	" "	13.3	2.9
kwiecień	" "	12.0	2.7
maj	" "	11.9	2.8

Mimo utworzenia w ub. miesiącu międzynarodowego porozumienia producentów ołowiu ceny ołowiu wskutek małego zapotrzebowania tego metalu w ciągu maja obniżyły się na giełdzie londyńskiej o £. 1³/₁₆ do £. 10⁵/₈, poprawiając się w pierwszej połowie czerwca do £ 11¹/₂ w dniu 11.6. b. r. Wywóz cynku utrzymał się w maju na poziomie z kwietnia, wynosił bowiem 11.9 tys. tonn, spadł natomiast prawie o połowę eksport ołowiu i wynosił 1.2 tys. tonn.

PRZEMYSŁ

Przemysł włókienniczy. Łódź. Mimo korzystniejszej pogody obroty wyrobami bawełnianymi w maju uległy zmniejszeniu w porównaniu z poprzednim miesiącem. Stan zatrudnienia fabryk utrzymał się na poziomie z poprzedniego okresu. W końcu maja nastąpiło częściowe lub całkowite unieruchomienie niektórych zakładów w związku z rozpoczęciem okresu urlopowego robotników. W fabrykach, należących do Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskiem pracowało:

dni	18—24.V.1931		20—26 IV.1931		19—25.V.1930	
	robotn.	% rob.	robotn.	% rob.	robotn.	% rob.
6	22.227	47,6	19.961	42,8	8.605	17,2
5	10.630	22,7	17.795	38,1	15.528	31,0
4	9.344	20,0	648	1,4	19.078	38,0
3	4.471	9,6	8.253	17,7	6.915	13,8
urlop.	41	0,1	—	—	—	—
razem	46.713	100,0	46.657	100,0	50.126	100,0

Zbyt w maju obejmował w większej części artykuły całoroczne: wyroby sezonowe cieszyły się mniejszym popytem. Ceny tkanin bawełnianych wykazywały tendencję zniżkową w związku z końcem sezonu i spadkiem cen surowej bawełny. W przemyśle przedzalnianym bawełnianym produkcja nie została dotąd unormowana, gdyż kartel, do którego przystąpiły już wszystkie większe firmy, rozpocznie swą działalność od 1 lipca b. r. Wskutek tego zapasy przedzły wzrastały w dalszym ciągu. Mimo spadku cen bawełny ceny przedzły utrzymały się na dotychczasowym poziomie.

Przemysł w e ł n i a n y przystąpił do produkcji na sezon zimowy; napływ zamówień na ten okres jest jednak dotąd dość mały. Stan zatrudnienia nie wykazał większych zmian w porówna-

niu z miesiącem poprzednim. Podług danych Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskiem w większych fabrykach wyrobów wełnianych pracowało:

dni	18—24.V.1931		20—26.IV.1931		19—25.V.1930	
	robotn.	% rob.	robotn.	% rob.	robotn.	% rob.
6	12.722	84,5	11.188	74,9	7.579	60,3
5	502	3,3	2.014	13,5	3.951	31,4
4	1.282	8,5	1.464	9,8	1.036	8,3
3	272	1,8	269	1,8	—	—
urlop.	280	1,9	—	—	—	—
razem	15.038	100,0	14.935	100,0	12.566	100,0

Zbyt artykułów letnich był mniejszy niż w kwietniu. Ceny wyrobów wełnianych utrzymały się na poprzednim poziomie; również warunki płatności pozostały bez większych zmian.

Zatrudnienie przemysłu dzianego zostało utrzymane. Zbyt artykułów dzianych nieco się zwiększył, szczególnie w drugiej połowie maja, skutkiem utrzymującej się pogody. W przemyśle pończoszniczym sezonowe ożywienie zapoczątkowane w kwietniu trwało również w miesiącu sprawozdawczym. Stan zatrudnienia i zbyt wyrobów pozostały naogół bez zmian. W maju zostały wszczęte rokowania o założenie kartelu producentów pończoch wyższych gatunków.

Eksport gotowych wyrobów włókienniczych i przędzy z okręgu łódzkiego w maju znacznie się zwiększył, wynosił bowiem 3.539 tys. zł. wobec 2.701 tys. zł. w kwietniu b. r. i 3.445 tys. zł. w maju 1930 r.

Bielsko. Ceny wełny zwłaszcza lepszych gatunków miały tendencję zniżkową, podczas gdy ceny przędzy czesankowej utrzymały się na dotychczasowym poziomie. Przędzalnie bielskie mają na sezon zimowy dostateczną ilość zamówień. Zamówienia dodatkowe napływające w tym miesiącu nie mogły być wykonane z powodu lokautu. Zbyt wyrobów bielskich, zwłaszcza modnych tkanin letnich, wykazał w maju znaczniejszą poprawę.

Przemysł jutowy pracował w maju nadal przy ruchu silnie ograniczonym. Ceny juty wykazały dalszy spadek. W przemyśle konfekcyjnym nastąpiła poprawa zatrudnienia i zbytu wyrobów. W przemyśle kapeluszniczym i stożków utrzymało się sezonowe ożywienie wytwórczości i sprzedaży.

Białystok. Przeciętne uruchomienie maszyn przedziałniczych w okręgu białostockim osiągnęło w maju ok. 85%, a maszyn tkackich 100% istniejących urządzeń. Fabryki pracowały wyłącznie na eksport. Napływ zamówień zagranicznych w miesiącu sprawozdawczym był prawie dwa razy większy niż w maju ub. r. Eksport

był głównie do Anglii i kolonij angielskich. Wywóz na Daleki Wschód wykazał znaczny spadek skutkiem niżki cen srebra.

Ogólna wartość eksportu przędzy i gotowych materiałów włókienniczych z Polski wynosiła w miesiącu sprawozdawczym 9.759 tys. zł. wobec 8.596 tys. zł. w kwietniu b. r. i 13.205 tys. zł. w maju ub. r.

Przemysł metalowo-maszynowy. Położenie tego przemysłu pozostało w maju nadal niepomysłne i stan zatrudnienia niektórych zakładów doznał w porównaniu z miesiącem poprzednim dalszego ograniczenia. Fabryki maszyn rolniczych utrzymały ogólny stan zatrudnienia dzięki pracom w warsztatach reparacyjnych, podczas gdy sprzedaż maszyn nowych jest w dalszym ciągu niedostateczna. Następnie dość pomyślnie są zatrudnione wytwórnie obrabiarek do metali, które głównie wykonywują zamówienia eksportowe do Rosji. Bardzo słabo natomiast pracują działy ściśle uzależnione od położenia w innych gałęziach produkcji. W fabrykach maszyn tekstylnych napływ zamówień krajowych jest bardzo mały. Zakłady wyrabiające aparaty i kotły dla cukrowni uruchomione są w $\frac{1}{5}$ normalnego stanu zatrudnienia. Niekorzystne położenie fabryk silników spalinowych poprawie nie uległo. W dziale budowy turbin wodnych wskutek braku zamówień nastąpiło dalsze ograniczenie pracy. Położenie fabryk kotłów parowych wykazało w ostatnich dwóch miesiącach nieznaczna poprawę. Zakłady maszyn elektrycznych są w dalszym ciągu słabo zatrudnione. Niekorzystnie przedstawia się również położenie fabryk wag, wskutek braku nowych zamówień. Stan zatrudnienia fabryk pracujących na potrzeby kolejnictwa, t. j. fabryk parowozów i wagonów nie uległ zmianom.

Wzrost produkcji wykazały w maju fabryki gwoździ i drutu; wskutek wyczerpania się składów większe zakłady w tym dziale pracowały po 6 dni w tygodniu. Ceny gwoździ i drutu od czasu rozwiązania syndykatu kształtują się wskutek wzajemnej konkurencji niekorzystnie dla producentów.

W przemyśle odlewniczym sytuacja nadal jest ciężka. Odlewnie w okręgu radomskim pracowały po 3 dni w tygodniu przy zmniejszonej liczbie robotników. Napływ zamówień jest mały, a obroty w maju były więcej niż o połowę mniejsze niż w tym samym miesiącu r. ub.

Przemysł drzewny. Wskutek małego zbytu materiałów drzewnych w kraju oraz ograniczonych możliwości eksportowych położenie przemysłu drzewnego nie doznało poprawy. Ponieważ sezon wiosenny, nacechowany zwykle większym ożywieniem w sprzedaży zwłaszcza na po-

trzeby budownictwa, w r. b. nie dopisał, sytuacja finansowa w przemyśle i handlu drzewnym pozostała niekorzystna: ceny materiałów utrzymały się na niskim poziomie.

Ogólna wartość wywozu drewna wszelkiego rodzaju osiągnęła w maju 17.2 milj. zł. czyli o 1.3 milj. zł. mniej niż w kwietniu. Zmniejszył się bowiem eksport bali i desek, oraz kłód, kłóców i dłuźyc. Ceny drewna miękkiego w eksporcie nadal są niskie. Nieco lepiej kształtowały się, podobnie jak w kraju, ceny materiałów dębowych, jak np. wyrobów posadzkowych, wywożonych ostatnio w większych ilościach do Francji.

Cukrownictwo. Zbyt cukru w kraju wynosił w maju 25.8 tys. tonn wobec 22.9 tys. tonn w miesiącu poprzednim i 25.8 tys. tonn w maju ub. r. Wywóz cukru zagranicę zmniejszył się w porównaniu z kwietniem o 9 tys. tonn do 27.7 tys. tonn (19.9 tys. tonn w maju 1930).

Według szacunków dokonanych na podstawie ankiety międzynarodowego zjednoczenia dla statystyki cukrowej obszar plantacji buraczanych w Europie na kampanję 1931/32 wynosi w przybliżeniu 1.093.4 tys. ha wobec 1.348.7 tys. ha w sezonie poprzednim, czyli zmniejszył się o 18.9%. Natomiast Polska, która już w poprzednim roku ograniczyła swój obszar uprawy, zmniejszyła swe plantacje z 179.9 tys. ha do 160 tys. ha czyli o 11.1%. Pozostałe kraje europejskie eksportujące cukier wykazują znaczniejsze zmniejszenie upraw: Niemcy o 24.6%, Czechosłowacja o 23.2%, Węgry o 14.7%, Belgia o 13.4%.

Młynarstwo. Pod wpływem wyższości cen zbóż w ostatnich dwóch miesiącach, podniosły się również ceny mąki na rynku krajowym. Zagranicą ceny były niższe, wskutek czego wywóz nie opłacał się. Eksport mąki pszennej i żytniej w ostatnich dwóch miesiącach zmniejszył się dość znacznie: w marcu wynosił bowiem 14.5 tys., w kwietniu 8.7 tys., w maju zaś 4.6 tys. Zbyt mąki w kraju był również niewielki.

Garbarstwo. Ożywienie produkcji garbarń, jakie zaznaczyło się w drugiej połowie marca, trwało również w kwietniu i maju. Jednak już w pierwszych dniach czerwca nastąpiło wskutek zakończenia sezonu zmniejszenie zatrudnienia w zakładach garbarskich. Po dość dobrych obrotach garbarń w kwietniu, zbyt skór w maju zmniejszył się i był znacznie niższy niż przed rokiem. Wskutek mniejszych zakupów ceny skór gotowych jak również surowych miały w okresie sprawozdawczym tendencję zniżkową.

Przemysł chemiczny. Ponieważ sezon sprzedaży nawozów sztucznych skończył

się w kwietniu, obroty nawozami w maju były bardzo małe. Początek sprzedaży na sezon jesienny przypada na koniec czerwca. Państwowe fabryki związków azotowych pracowały prawie wyłącznie na skład, tembardziej, że zmniejszył się w maju eksport tych nawozów zagranicę, wynosił bowiem około 40% wywozu z kwietnia b. r. W sprzedaży soli potasowych panował spokój międzysezonowy. Ogólny zbyt nawozów potasowych w sezonie wiosennym obniżył się w porównaniu z tym okresem r. ub. Zbyt siarczanu amonu w maju ustał prawie zupełnie, wobec czego fabryki całą produkcję zmuszone są magazynować.

Okres sprawozdawczy nie przyniósł spodziewanej poprawy w zbyciu produktów węglowych. Mimo zmniejszonej produkcji, wywołanej ograniczeniem pracy w koksowniach, znaczną część derywatów węgla magazynuje się z powodu niedostatecznego zbytu. Niewielkie ożywienie sprzedaży zaznaczyło się w ostatnich dwóch miesiącach w dziale smół preparowanych i paku dla fabryk tektur smółcowych. Obroty jednak są znacznie mniejsze niż przed rokiem. Zbyt olei smółcowych wobec ograniczonych jeszcze prac w zakładach impregnacyjnych był natomiast bardzo mały. Tak samo małym popytem cieszyły się smoły drogowe. Z produktów uszlachetnionych zadawalająco kształtowała się sprzedaż naftaliny czystego oraz, w związku z ożywieniem się ruchu samochodowego, benzolu motorowego przy braku zainteresowania innymi produktami, jak fenol, krezole i t. p.

HANDEL I ŻEGLUGA

Obroty handlowe w maju utrzymały się w większości branż na poziomie z okresu poprzedniego, niektóre jednak działy wykazują sezonowy wzrost sprzedaży. W pierwszym rzędzie zwiększenie obrotów nastąpiło w detalicznym handlu włókienniczym dzięki ustaleniu się pogody, głównie w dziale materiałów sezonowych. W handlu hurtowym wyrobami włókienniczymi panował natomiast spokój wskutek dostatecznego zaopatrzenia się detalistów w poprzednim okresie. W związku z obniżką płac spadek obrotów nastąpił w branży kolonialno-spożywczej. Na prowincji ten dział handlu znajdował częściową rekompensatę w ostatnich dwóch miesiącach w zwiększonej sprzedaży nasion. Pewne zwiększenie obrotów nastąpiło w porównaniu z poprzednimi miesiącami w handlu papierem. Zmniejszenie sprzedaży zaznaczyło się natomiast w dziale perfumeryjno-kosmetycznym, gdzie zapotrzebowanie w wielu wypadkach obniżyło się w porównaniu z rokiem ubiegłym prawie o połowę.

Wskaźnik cen hurtowych począwszy od stycznia b. r. wykazuje powolny wzrost, dochodząc w maju według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego do 74.6 wobec 74,1 w kwietniu i 71.6 w styczniu b. r. (w 1927 = 100). Ten wzrost wskaźnika nastąpił dzięki dalszej zwwyżce cen artykułów rolnych, których wskaźnik w maju wynosił 66.8 (65.5 w kwietniu), zyskując w porównaniu ze styczniem r. b. (56.9) 9,9 punktów. Ruch odwrotny natomiast wykazują ceny artykułów przemysłowych, które od początku r. b. stale spadają. Wskaźnik ich zmniejszył się z 84.1 w styczniu do 81.0 w maju. Wzrósł również w okresie sprawozdawczym wskaźnik cen detalicznych w stolicy do 92.6 (92.4 w kwietniu), podniósł się bowiem wskaźnik artykułów rolnych do 84.0 (83.3 w kwietniu) i żywności do 85.1 (84.5 w kwietniu), gdy detaliczny wskaźnik artykułów przemysłowych podobnie jak w hurcie, spadł nieznacznie ze 101.3 w kwietniu do 101.1 w okresie sprawozdawczym.

Ogólna wartość obrotów towarowych Polski z zagranicą po osiągnięciu w kwietniu najwyższego poziomu w r. b. w sumie 311.6 milj. zł, zmniejszyła się w maju do 295.7 milj. zł. W porównaniu z miesiącem poprzednim obniżyła się w maju zarówno wartość wywozu jak i przywozu. Wywieziono bowiem 1.504 tys. tonn towarów wartości 168.6 milj. zł, czyli w porównaniu z kwietniem wagowo o 25 tys. tonn więcej, wartościowo zaś o 128 tys. zł. mniej. W szczególności zmniejszył się wywóz zbóż, mąki, cukru, drzewa oraz nawozów sztucznych, zwiększył się natomiast eksport jaj, bekonów, wędlin, trzody chlewnej, żelaza i stali oraz przędzy wełnianej. Przywóz towarów do Polski wyniósł w maju 272 tys. tonn wartości 137.1 milj. zł., czyli wagowo o 41.5 tys. tonn więcej wartościowo zaś o 5.8 milj. zł. mniej niż w kwietniu b. r. W grupie artykułów spożywczych wzrósł przywóz ryżu, olejów roślinnych i technicznych, wełny i bawełny. Zmniejszył się natomiast przywóz skór surowych i wyprawionych, maszyn i aparatów (szczególnie maszyn elektrycznych) oraz wełny czesanej. Saldo dodatnie bilansu handlowego wzrosło w maju do 31.5 milj. zł.

Stan przewozów towarów na kolejach polskich utrzymał się w kwietniu prawie na niezmiennym poziomie tak w porównaniu z marcem b. r. jak i w stosunku do kwietnia 1930 r. Przeciętne dzienne przewozy wynosiły w kwietniu b. r. 12,525 wagonów 15-tonnowych wobec 12,537 w miesiącu poprzednim i 12,639 w kwietniu ub. r. Naładunki do przewozu w kraju nieco się zmniejszyły, wzrosła natomiast dość silnie suma ładunków wysłanych zagranicę (eksport węgla).

W maju nastąpił dalszy wzrost obrotów portowych w Gdyni, które w ogólnej sumie osiągnęły 476.7 tys. tonn wobec 401 tys. w miesiącu poprzednim. Przywóz zwiększył się o 22.3 tys. do 66.5 tys. tonn, a wywóz o 53.4 tys. do 410.2 tys. tonn. Równocześnie wzmógł się ruch statków w maju, weszło bowiem do portu 286 statków (255 w kwietniu) o pojemności 240.5 tys. nrt, wyszło zaś 289 statków (251 w kwietniu) o pojemności 242.5 tys. nrt. Pod względem kolejności bander pierwsze miejsce zajmuje Szwecja, drugie Polska, a następne Niemcy, Norwegja, Danja, Anglja i t. d.

STAN ZATRUDNIENIA I PŁACE

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszyła się w maju o dalsze 26 tys. osób osiągając w dniu 30 maja 320.109 osób wobec 346.001 osób w dniu 9 maja b. r.

W związku z ożywieniem się robót publicznych i ruchu budowlanego najsilniejszy spadek nastąpił w grupie robotników niewykwalifikowanych (o 14 tys.) oraz pracowników budowlanych (o 5.6 tys.). Lekka poprawa zatrudnienia w przemyśle włókienniczym wpłynęła na zmniejszenie bezrobocia w tej gałęzi o 2.5 tys. Liczba bezrobotnych metalowców obniżyła się o przeszło 2 tysiące. Natomiast nieznaczny wzrost liczby bezrobotnych nastąpił w grupie „innych zawodów“, górników i hutników oraz pracowników umysłowych. Stan bezrobotnych według danych Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej przedstawiał się następująco:

	30.V.1931	9.V.1931	31.V.1930
Górnicy	13.880	13.319	10.209
Hutnicy	5.098	5.268	3.895
Metalowcy	26.318	28.460	19.905
Włókiennicy	24.037	26.570	26.575
Pracownicy budowlani	30.195	35.791	25.164
Pracownicy umysłowi	27.344	26.997	17.752
Inne zawody	28.932	31.440	16.443
Niewykwalifikowani	164.251	178.156	108.388
Razem	320.109	346.001	228.331

W pierwszym tygodniu czerwca liczba bezrobotnych zmniejszyła się o dalsze 7 tysięcy dochodząc w dniu 6 czerwca r. b. do 313.269 osób. Najwyższy stan bezrobotnych wykazywały w tym okresie okręgi przemysłowe: Śląsk 34.377, Łódź z okolicami 19.436, Sosnowiec 15.075, Poznań 9.129, Warszawa-miasto 8.171, Częstochowa 8.042.

Liczba pracowników zatrudnionych mniej niż 6 dni w tygodniu wynosiła w dniu 6 czerwca r. b. 140.7 tys. osób wobec 115.6 tys. osób przed miesiącem (9 maja) i 111.6 tys. osób w dniu 7 czerwca 1930 r. Jak wykazuje poniższe zestawienie, najsilniejszy wzrost liczby częściowo zatrudnionych w okresie sprawozdawczym na-

stał w grupie pracujących przez 5 dni w tygodniu, zmniejszyła się natomiast ilość zatrudnionych jeden i cztery dni:

		6.VI.1931	9.V.1931
przez	1 dzień w tygodniu	6.692	7.007
"	2 dni " "	6.710	4.706
"	3 " " "	44.020	43.514
"	4 " " "	27.546	28.316
"	5 " " "	55.735	32.073
	Ogółem	140.703	115.616

Ruch zniżkowy płac został w dużym stopniu zahamowany. W ciągu miesiąca sprawozdawczego obniżono w ciężkim przemyśle na Górnym Śląsku płace pracowników umysłowych o 5%. Pozatem przeprowadzono nieznaczne obniżki zarobków w szeregu drobniejszych przedsiębiorstw.

S T A T Y S T Y K A

Pieniądz i kredyt

STAN W DNIU	B A N K P O L S K I						Całkowity obieg pie- niężny	Państw. instyt. kredyt.			Banki prywatne ³⁾	
	Stopa dyskon- towa	Kruszec i waluty netto	Portfel weksło- wy	Pożyczki lom- bardowe	Natychn. płatne zobowią- zania	Obieg biletów bank.		Kredyty gotówko- we ²⁾	Kredyty emisyjne	Wkłady i lokaty	Kredyty krótko- termin.	Wkłady
31.XII. 1927	8	1.202 ¹⁾	456	41	660	1.003	1.312	893	432	899	1.254	800
31.XII. 1928	8	1.149	640	91	524	1.295	1.516	1.135	738	1.132	1.733	999
31.XII. 1929	8 ½	1.119	704	77	468	1.340	1.600	1.340	924	1.144	1.885	1.090
31.V. 1930	7	972	594	78	252	1.333	1.560	1.178	975	1.334	1.437	1.018
31.XII. „	7 ½	851	672	86	210	1.328	1.569	1.649	1.057	1.422	1.911	1.184
31.III. 1931	7 ½	819	571	85	219	1.261	1.502	1.642	1.077	1.448	1.805	1.122
30.IV. „	7 ½	796	544	75	188	1.259	1.497	1.642	1.086	1.476	1.753	1.074
31.V. „	7 ½	824	541	77	206	1.222	1.459	1.655	1.089	1.483	.	.

¹⁾ Od 20.X.1927 r. przeliczono zapasy kruszcu i walut zgodnie z rozporz. z d. 13.X.27 r. o stabilizacji zło- tego pg. wartości 5.924.44 zł. za 1 kg. czystego złota.

²⁾ Łącznie z funduszami administrowanemi.

³⁾ Według bilansów łącznych, zestawianych przez Komisarjat Bankowy Min. Skarbu; dane obejmują 59 ban- ków i 5 większych domów bankowych.

⁴⁾ Dane prowizoryczne.

Kursy dewiz i walut na giełdzie warszawskiej

	Notowano za	Kurs najniższy		Kurs najwyższy		Kurs ostatni	
		Maj 1931	Kwiecień 1931	Maj 1931	Kwiecień 1931	Maj 1931	Kwiecień 1931
		Belgia	100 belg	124.12	124.07	124.21	124.16
Holandja	100 guld.	358.33	357.73	358.88	358.75	358.50	358.75
Londyn	1 £	43.37 ½	43.34 ¼	43.42	43.39	43.36	43.38 ¾
Nowy York	1 \$	8.91	8.912	8.927	8.92	8.91	8.914
\$ oficjalny	1 \$	8.90 ½	8.90 ¼	8.91 ⅓	8.92 ½	8.91 ½	8.90 ½
\$ prywatny	1 \$	8.905	8.90	8.922	8.93	8.916	8.909
Paryż	100 fr.	34.88	34.86 ¾	34.93	34.91 ¾	34.90 ½	34.87 ¾
Praga	100 kor.	26.42 ½	26.41	26.44	26.43 ¼	26.41	26.42
Szwajcaria	100 fr.	171.87	171.58	172.55	171.96	172.45	171.88
Wiedeń	100 szyl.	125.37	125.45	125.60	125.50	125.28	125.50
Włochy	100 lir	46.68	46.72	46.75	46.76	46.66 ½	46.73

Kursy ważniejszych papierów procentowych na giełdzie warszawskiej

RODZAJ PAPIERU	Wartość nominalna	Kurs najniższy		Kurs najwyższy			Kurs ostatni			
		Maj 1931	Kwie- cień 1931	Maj 1930	Maj 1931	Kwie- cień 1931	Maj 1930	Maj 1931	Kwie- cień 1931	Maj 1930
		6% pożycz. dol. z 1919/1920 r.	100 \$	70.25	71.75	76.—	73.—	74.—	78.—	72.25
10% „ kolejowa	100 fr. zł.	104.75	104.25	101.75	105.75	105.—	104.—	105.25	105.—	102.—
5% „ konwersyjna	100 zł.	47.85	48.75	55.—	48.75	49.75	56.—	48.—	48.75	55.—
5% „ kolej. z 1925 r.	100 zł.	45.50	46.—	51.25	46.—	47.—	52.—	45.75	46.—	52.—
7% „ stabil. z 1927 r.	100 \$	77.50	81.75	86.—	80.—	83.75	88.—	77.50	83.—	86.75
8% l. zast. B. G. K.	100 zł. zł.	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—
7% „ „ B. G. K.	100 zł.	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25
8% „ „ P. B. R.	100 zł. zł.	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—
7% „ „ P. B. R.	100 zł.	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25
8% oblig. B. G. K.	100 zł. zł.	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—
7% „ „ B. G. K.	100 zł.	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25
8% l. dol. Pozn. Z. Kr. ¹⁾	100 \$	90.25	90.—	94.25	91.50	92.25	96.—	91.—	91.50	95.75
4 ½% l. zast. T. Kr. Ziem.	100 zł.	51.—	51.75	54.—	52.25	53.50	58.—	51.50	51.75	54.—
5% „ „ „ „ m. W.	100 zł.	57.25	57.75	57.25	58.—	59.—	60.50	57.50	58.25	57.25
8% „ „ „ „ „	100 zł.	72.20	73.—	76.25	74.—	74.50	79.—	72.50	73.25	76.50
8% „ „ „ „ „ Łodzi	100 zł.	68.—	67.75	70.25	68.50	68.50	72.—	68.—	67.85	70.25
5% pożycz. premj. dolar.	5 \$	—	—	62.—	—	—	72.—	—	—	65.—
4% „ „ „ „ „ inwest.	100 zł.	82.—	87.50	107.50	88.—	88.50	116.50	82.—	88.—	109.—
6 ½% l. zboż. Pozn. Z. Kr. ¹⁾	1 q żyta	17.—	15.25	19.—	19.25	21.—	20.—	17.75	19.25	19.—
3% Poż. Bud.	50 zł.	38.—	45.—	—	45.—	47.25	—	38.—	45.35	—

¹⁾ Notowania urzędowe giełdy poznańskiej.

Kursy ważniejszych akcji na giełdzie warszawskiej

RODZAJ AKCJI	Wartość nominalna w złotych	Ostatnia dywid. w %	Kurs najniższy			Kurs najwyższy			Kurs ostatni		
			Maj 1931	Kwiecień 1931	Maj 1930	Maj 1931	Kwiecień 1931	Maj 1930	Maj 1931	Kwiecień 1931	Maj 1930
			Bank Polski	100	15	122.—	123.—	170.—	128.—	132.—	175.—
Bank Handl. w Warszawie	100	8	100.—	108.—	110.—	108.—	108.—	118.—	100.—	108.—	111.—
Bank Dyskontowy	100	10	—	—	116.—	—	—	116.90	—	—	116.—
Bank Zachodni	100	8	55.—	60.—	72.50	62.50	65.—	75.—	62.50	60.—	73.—
Warsz. Tow. Fabr. Cukru	100	0	23.—	28.—	33.—	26.75	31.75	39.50	23.—	28.25	35.—
Firley	50	6	—	—	35.—	—	—	36.—	—	—	36.—
Warsz. Tow. Kop. Węgla	100	4	24.—	28.—	48.—	28.—	31.50	53.50	24.—	28.—	49.—
Lilpop, Rau i Loewenstein	25	10	16.75	20.50	26.25	21.25	21.50	30.—	16.75	21.25	27.50
Modrz. Zakł. Górnicze	50	0	5.50	6.75	10.—	5.90	7.—	13.25	5.50	6.75	10.25
Ostrowieckie Zakłady	50	10	36.50	39.75	58.—	37.—	43.50	63.—	36.75	39.75	58.—
Norblin	100	5	—	30.—	57.—	—	30.—	65.—	—	30.—	60.—
Rudzki	50	8	—	—	20.—	—	—	25.50	—	—	20.—
Starachowice	50	0	8.75	10.87	19.—	10.75	12.75	21.75	8.75	10.87	19.—
Warsz. S.A. Bud. Parow. III em.	100	11	—	17.—	21.50	—	18.—	23.50	—	17.—	23.50
Siła i Światło	50	10	40.10	50.—	85.—	47.—	50.—	85.—	40.50	50.—	85.—
Elektr. Dąbrowska I—III em.	50	0	—	—	50.—	—	—	50.—	—	—	50.—
L. Spiess i Syn I—II em	100	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nobel I—II em.	50	0	—	—	9.75	—	—	10.25	—	—	10.25
Haberbusch i Schiele I—II em.	100	11	83.—	85.—	103.—	93.—	95.—	116.—	83.—	90.—	110.—
Ł. J. Borkowski	25	0	—	—	5.—	—	—	5.—	—	—	5.—

Kursy polskich pożyczek państwowych na giełdach zagranicznych

Nowy York

6% POŻYCZKA DOLAROWA				MIESIĄC	8% POŻYCZKA DILLONOWSKA			
Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs ostatni	Obroty w tys. dol.		Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs ostatni	Obroty w tys. dol.
76 ¹ / ₈	80	76 ¹ / ₈	40	Maj 1930	94 ¹ / ₄	95 ³ / ₄	94 ³ / ₄	199
69 ¹ / ₄	73 ⁷ / ₈	70 ⁷ / ₈	117	Marzec 1931	87	89 ¹ / ₂	87	201
64	70 ³ / ₄	68	122	Kwiecień „	72 ¹ / ₄	88	82 ¹ / ₂	306
66 ¹ / ₂	69 ¹ / ₂	67	69	Maj „	75 ¹ / ₂	84 ¹ / ₄	77	348

7% Pożyczka Stabilizacyjna

NOWY YORK				MIESIĄC	L O N D Y N			
Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs ostatni	Obroty w tys. dol.		Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs ostatni	Obroty w tys. dol.
83 ³ / ₄	85 ¹ / ₂	84 ¹ / ₄	592	Maj 1930	86,50	89,00	87,15	—
80 ¹ / ₂	83	81 ³ / ₄	690	Marzec 1931	81,45	85,25	82,95	—
73	81 ³ / ₄	78	1.111	Kwiecień „	81,44	85,58	83,22	—
74 ¹ / ₂	80 ¹ / ₂	77 ¹ / ₄	881	Maj „	76,16	82,56	77,16	—

Rada Nadzorcza

Prezes Rady:

Dr. ROMAN GÓRECKI

Zastępca Prezesa:

Dr. FELIKS MACISZEWSKI

Członkowie:

Dr. LEON BARAŃSKI
Inż. JERZY DRECKI
Inż. KAZIMIERZ GÓRSKI
WŁADYSŁAW KORSAK
JÓZEF KOZUCHOWSKI
Inż. ANTONI OLSZEWSKI
Dr. ADAM ROSE

Komisarz Rządowy:

WITOLD BRONIEWSKI

Zastępcy Kom. Rząd.:

STEFAN RYBAŁTOWSKI
WITOLD PAWŁOWICZ

Zarząd Banku

Prezes Banku:

Dr. ROMAN GÓRECKI

Naczelny Dyrektor:

VACAT

Zastępcy Nacz. Dyr.:

WACŁAW KONDRSKI
Dr. FELIKS MERUNOWICZ

Dyrektorzy:

Dr. LEON BARYSZ
Dr. TADEUSZ GARBUSIŃSKI
Dr. ADAM PAWLIKOWSKI
Dr. MIECZYSLAW SZENK

Oddziały:

Biała (Bielsko), Białystok,
Bydgoszcz, Drohobycz,
Gdynia, Katowice, Kołomyja,
Kraków, Lublin, Lwów,
Łódź, Łuck, Poznań, Radom,
Równe, Stanisławów,
Tarnów, Wilno, Włocławek

Bank Gospodarstwa Krajowego
Warszawa

Bilans surowy z dnia 30 kwietnia 1931 r.

STAN CZYNNY

Dział Handlowy.

1. Kasa i sumy do dyspozycji	Zł.	42,461,722.20
2. Papiery procentowe, akcje i udziały	"	75,449,018.36
3. " " własnej emisji	"	50,580,678.07
4. Weksle zdyskontowane	"	154,876,951.14
5. Pożyczki krótkoterminowe	"	150,519,391.69
6. Banki	"	21,157,466.48
7. Pożyczki gotówkowe długoterminowe	"	36,148,040.—
8. " " komunalne	"	52,084,717.76
9. " budowlane z fund. wł.	"	15,460,670.60
10. " zwaloryz. b. Instyt. sfuzj.	"	5,338,328.66
11. Inne aktywa	"	42,646,306.26
	Zł.	646,723,291.22

Dział emisyjny.

12. Pożyczki emisyjne	Zł.	755,907,996.51
13. Inne aktywa dz. emisyjnego	"	29,423,440.17
14. Saldo w dziale handlowym	Zł.	24,317,554.42
	Zł.	809,648,991.10

Dział operacyj ze Skarbem Państwa.

15. Pożyczki budowlane	Zł.	296,350,379.34
16. Kredyty sanacyjne dla banków	"	33,437,308.41
17. Kredyty dla Kooprolnej i in	"	47,938,037.97
18. Różne kredyty	"	211,211,347.56
19. Saldo w dziale handlowym	Zł.	13,256,445.36
	Zł.	602,193,518.64
20. Inkaso	Zł.	2,058,565,800.96
21. Gwarancje i akceptacje	"	11,191,147.27
	"	43,679,965.49
	Zł.	2,113,436,913.72

STAN BIERNY

Dział Handlowy.

1. Kapitał zakładowy	Zł.	150,000,000.—
2. Rezerwy	"	46,843,967.94
3. Wkłady a vista	"	123,258,646.57
4. " terminowe	"	122,058,755.61
5. Redyskonto weksli	"	54,155,600.03
6. Banki	"	52,643,557.63
7. Inne pasywa	"	60,188,763.66
8. Saldo działu emisyjnego	"	24,317,554.42
9. " " operacyj ze Skarbem Państwa	"	13,256,445.36
	Zł.	646,723,291.22

Dział emisyjny.

10. Specj. rezerwa dla pap. wart. wł. em.	Zł.	17,237,240.14
11. Emisje	"	755,907,996.51
12. Inne pasywa działu emisyjn.	Zł.	36,503,754.45
	Zł.	809,648,991.10

Dział operacyj ze Skarbem Państwa.

13. Lokaty Skarbu Państwa:		
a) fundusze budowlane	Zł.	307,513,024.81
b) " sanac. dla banków	"	54,075,863.13
c) " ex re Kooprolnej	"	36,327,102.33
d) różne lokaty	Zł.	204,277,528.37
	Zł.	602,193,518.64
14. Różni za inkaso	Zł.	2,058,565,800.96
15. Zobow. z tyt. gwarancyj i akceptacji	"	11,191,147.27
	"	43,679,965.49
	Zł.	2,113,436,913.72